

Lp Liisa-Ly Pakosta
Justiits- ja digiminister
Justiitsministeerium
info@just.ee
Marilin.Reintamm@just.ee

Teie 01.07.2024 nr 8-3/5169-1
Meie 02.09.2024 nr 1-8/505-1

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja kohtute seaduse muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsus

Lugupeetud Liisa-Ly Pakosta

Täname, et olete advokatuurile andnud võimaluse tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja kohtute seaduse muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse (VTK) osas seisukohti avaldada. Edastame Teile advokatuuri seisukohad alljärgnevalt.

1. Hagi tagamise avalduse läbivaatamine

Kehtiva TsMS § 384 lg 1 kohaselt peab kohus lahendama hagi tagamise avalduse põhjendatud määrusega hiljemalt avalduse esitamise päevale järgneval tööpäeval. Kohus võib hagi tagamise avalduse lahendada hiljem, kui ta soovib kostja eelnevalt ära kuulata. VTK-s tehakse ettepanek avalduse lahendamise tähtaega pikendada kolme tööpäevani, mis peaks aitama vähendada kohtu ja menetlusosalise menetluskoormust ning VTK-s leitakse, et hagi tagamise avalduse kiireloomulisuse tagab ka kolme tööpäeva jooksul lahendamine.

Advokatuur ei toeta tähtaja pikendamist kolme tööpäevani hagi tagamise eesmärgi kiireloomulisuse tõttu. Mitmetel juhtudel põhjustaks 3-tööpäevane viivitus praktikas hagi tagamise võimatuks muutumise (näiteks laeva arestimine, kus aeglasema menetluse puhul ei pruugi sadamas olla enam laeva mida arestida). VTK-s märgitakse, et hagi tagamise avalduse läbivaatamise tähtaja pikendamine võimaldab kohtunikul rohkem kohtuasja süveneda ja teha põhjendatud otsus millega menetlusosaline saab kindluse, et tema avalduse läbivaatamiseks on olnud kohtunikul aega ja hagi tagamata jätmise ei ole tehtud rutakalt. Advokatuur pakub sama eesmärgi saavutamiseks välja lahenduse, mis ühelt poolt võimaldab kohtunikul põhjalikumalt kaaluda hagi tagamise vajalikkust, samas aga tagab, et kiireloomulistes asjades viivitamatult hagi tagatakse. Selle eesmärgi aitaks efektiivselt saavutada hagi tagamise avalduse kaheastmeline menetlus:

- 1) Esmalt toimuks ühe tööpäeva jooksul hagi esialgne tagamine – kohus kohaldaks reeglina hagi tagamise meetmeid, välja arvatud juhul kui hagi tagamise avaldus on selgelt põhjendamatu.
- 2) Seejärel saaks vastaspool hagi tagamise osas (näiteks) 2 tööpäeva jooksul esitada oma

seisukoha, misjärel kohus omakorda otsustaks (näiteks) 3 tööpäeva jooksul, kas hagi tagamise meetmed jäävad jõusse või mitte.

Selline lahendus tagaks, et kiireloomulistes asjades hagi siiski tagatakse. Kuivõrd hagi tuleks tagamata jätta vaid selgelt põhjendamatu avalduse korral, ei ole kohtunikul sellise süsteemi puhul vajadust koheselt niivõrd süvitsi hagi tagamise avaldusse süveneda. Samas on võimalik nii vältida olukordi, kus kostjad muutuvad varatuks või hagi tagamine muul põhjusel ebaõnnestub. Paraku näeme praktikas liiga palju olukordi, kus vaatamata edukale kohtumenetlusele muutub kohtuotsuste tegelik täitmine võimatuks, kuna hagi on kas jäänud vaatamata hageja avaldusele tagamata või on kostjal õnnestunud varad välja viia enne hagi tagamist. Kostja õigused on samas tagatud, kuivõrd ta kuulatakse ära enne hagi tagamise lõplikku otsustamist ning kostja äraakuulamine toimuks niivõrd kiiresti, et isegi kui kohus otsustab hagi tagamise meetmeid mitte jõusse jätta, oleks riive kostja õigustele väike.

2. Kohtunikuabi ja vanemkohtujuristi pädevuse laiendamine

VTK eesmärgiks on anda senisega võrreldes suurem iseseisev otsustuspädevus kohtunikuabidele ja vanemkohtujuristidele, et hoida kokku kohtuniku tööaega ning anda neile võimalus iseseisvalt vastutust kandes õiguslikke otsustusi teha.

Advokaatur ei toeta pädevuse laiendamist. Menetluses saab tööülesandeid jagada, kuid asja eest peab vastutavaks jääma siiski kohtunik, kes kohtunikuabide ja kohtujuristide ebaühtlast ettevalmistust arvesse võttes tagaks sisulise kvaliteedi, vajadusel kohtudokumente täiendades ning korrigeerides. Meie hinnangul tuleks kvaliteedi tagamiseks kindlustada, et kohtudokumentide koostamisel osaleb vähemalt kaks isikut. Kohtunikuabi või vanemkohtujurist saab dokumendi ette valmistada, kuid kohtunik on menetluse juht, kes oma allkirjaga tagab kvaliteedi ning kannab ka vastutust.

3. Muud ettepanekud

Seonduvalt ja lisaks VTK-le soovime esitada kaks allolevat ettepanekut.

3.1. Maksekäsu kiirmenetluse alampiiri tõstmine

VTK-s esitatakse ettepanek tõsta TsMS §5 405 lõikes 1 sätestatud lihtmenetluse piirsummat 3500 eurolt 5000 euro peale põhinõudena ning koos kõrvalnõuetega 10 000 eurole. Tõus oleks ca 43% ning põhjendusena on toodud majandusnäitajate, eelkõige tarbijahinnaindeksi muutumine alates 01.01.2022, kui viimati piirmäärasid muudeti.

Koos lihtmenetluse piirmäärade muutmisega muudeti 22.11.2021 vastu võetud ja 01.01.2022 jõustunud riigilõivuseaduse, tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja teiste seaduste muutmise seadusega (<https://www.riigiteataja.ee/akt/108122021001>) ka maksekäsu kiirmenetluse piirmäärasid. Majandusnäitajate muutumise argument kehtib samavõrd nii lihtmenetluse kui ka maksekäsu kiirmenetluse asjades ning arvestades seda, et neid määrasid viimati koos muudeti, on advokaatur seisukohal, et ka praegu oleks põhjendatud maksekäsu kiirmenetluse piirmäära suurendamine. Kehtiv TsMS § 481 lg 2² sätestab, et maksekäsu kiirmenetlust ei toimu nõuete puhul, mille summa ületab 8000 eurot (hõlmab nii põhi- kui ka kõrvalnõudeid). Silmas pidades soovi erinevaid piirmäärasid ühtlustada, oleks mõistlik ja loogiline tõsta ka maksekäsu kiirmenetluse piirmäära 8000 eurolt 10 000 eurole. Seejuures ei oleks tõus kehtiva piirmääraga võrreldes niivõrd suur nagu lihtmenetluse puhul (43%), vaid 25%. Rohkemate vaidluste

lahendamiseks maksekäsu kiirmenetluse lubamine tõhustab aga kohtumenetlust. Samas ei kaasne selle piirmäära tõstmisega kulusid osapooltele ning ka sotsiaalmajanduslikud mõjud ei saa olla märkimisväärsed.

3.2. Tsiviilkohtumenetluse menetluskulude regulatsiooni muutmine vähem töömahukaks

Praegu kulub menetluskulude väljamõistmisele ebaproportsionaalselt palju ressursi nii kohtutel kui menetlusosalistel. Kui eesmärk on vähendada kohtute töökoormust, tuleks kaaluda ka TsMS muudatusi, mis võimaldaksid optimaalsemalt menetluskulusid välja mõista. Ei ole mõistlik kohtuametnikul hinnata menetluskulude põhjendatust iga toimingu jaoks kulunud aja ja tunnihinna põhjal, vaid võrrelda võiks kogukulu. Lähtuda võiks põhimõttest, et kui poolte kantud kulud on võrreldavas suurusjärgus, siis võiks need automaatselt põhjendatuks lugeda ja välja mõista vastavalt menetlusreeglitele. Kui üks pool on oma esindajale maksnud teatud summa teenustasuna, siis peab ta arvestama, et sama summa võib maksta ka vastaspool oma esindajale ning menetluskulude suurus ei saa tulla kaotajale üllatusena. Oleme seisukohal, et advokaadi kui professionaalse menetlusosalise kantud kulusid tuleks eelduslikult lugeda põhjendatuks ning kahetsusväärne on hetkel tekkinud praktika, kus kohtumäärustest loevad professionaalsed esindajad, et peaksid näiteks olema võimelised teatud dokumente kiiremini lugema või et nad ei tohiks kliendiga menetluse teemal suhelda.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Imbi Jürgen
Esimees